

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๗๐๕.๓/๒๒๕๐

ถึง เรือนจำ ทัณฑสถาน สถานกักขัง และสถานกักกัน

กรมราชทัณฑ์ ขอส่งสำเนาหนังสือ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๕๑๕/๔๓๐๐ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔ เรื่อง การใช้ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจรสำหรับโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจรสำหรับโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ในเรือนจำ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาท้ายนี้

กองบริการทางการแพทย์
โทร ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๕๓
โทรสาร ๐ ๒๙๖๗ ๒๑๔๖

ด่วนที่สุด

ที่ สธ ๐๕๑๕/ ๔๓๐

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอส่งข้อชี้แจงแนวทางการใช้ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจรสำหรับโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-๑๙

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ภายในสถานที่ควบคุม หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม

อ้างถึง หนังสือศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ภายในสถานที่ควบคุม หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ที่ ยธ ๐๒๐๐๑.๖/๐๐๔๘ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อชี้แจงแนวทางการใช้ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจรสำหรับโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-๑๙

ตามที่อ้างถึง ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ภายในสถานที่ควบคุมหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม มีความประสงค์ขอหารือเกี่ยวกับแนวทางการใช้ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจรสำหรับโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ในประเด็นต่างๆ นั้น

ในการนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ และนำข้อมูลไปใช้อย่างถูกต้อง กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จึงขอส่งข้อชี้แจงแนวทางการใช้ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจรสำหรับโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชิติ แสวงธรรม)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทนอธิบดี
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สำนักงานวิจัยการแพทย์แผนไทย
กลุ่มงานวิชาการ
โทร. ๐ ๒๒๒๔ ๓๒๖๓ - ๕

ข้อชี้แจงแนวทางการใช้ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจรสำหรับโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-๑๙

นายแพทย์กุลธนิต วนรัตน์
เภสัชกรหญิงนิตาภา อินชัย
๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔

๑. ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจร สามารถนำมาใช้ในลักษณะการเสริมภูมิคุ้มกันให้ร่างกายเพื่อต้านทานโรคได้หรือไม่ หากใช้ได้ให้ใช้ปริมาณวันละเท่าใดต่อคน

จากการค้นคว้าข้อมูลรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ฟ้าทะลายโจรในการเสริมภูมิคุ้มกัน พบรายงานการวิจัยเพียงชิ้นเดียว ซึ่งเป็นการศึกษาใช้สารสกัดตำรับยาสมุนไพรของประเทศสวีเดนชื่อ Kan Jang® ในขนาดที่มี andrographolide มากกว่า ๑๑ มิลลิกรัมต่อวัน รับประทาน ๕ ครั้งต่อสัปดาห์ ระยะเวลานาน ๓ เดือน ในอาสาสมัครเด็กชายหญิงสุขภาพดี อายุเฉลี่ย ๑๘.๔±๐.๒ ปี พบว่าสารสกัด Kan Jang ช่วยลดความเสี่ยงของการป่วยด้วยโรคหวัด (common cold) ๒.๑ เท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุมซึ่งรับยาหลอก[๑] จากผลงานดังกล่าวซึ่งศึกษาเพื่อเสริมภูมิคุ้มกันลดโอกาสการเกิดโรคหวัดเท่านั้น และข้อจำกัดเรื่องสารสำคัญอื่นในตำรับ Kan Jang® ซึ่งอาจมีผลต่อการศึกษาวิจัย **จึงไม่สามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวมาเพื่อใช้สรุปแนะนำการใช้ฟ้าทะลายโจรเพื่อต้านทานโรคอื่นๆได้**

๒. ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจร สามารถนำมาใช้ลักษณะของการป้องกันไม่ให้ติดเชื้อของผู้ที่ยังไม่ติดเชื้อได้หรือไม่ รวมถึงสามารถนำมาใช้เพื่อการยับยั้งการแพร่กระจายเชื้อจากผู้ที่ติดเชื้อไปยังบุคคลอื่นได้หรือไม่ หากใช้ได้ให้ใช้ปริมาณวันละเท่าใดต่อคน

ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจร **ไม่สามารถนำมาใช้ลักษณะของการป้องกันไม่ให้ติดเชื้อของผู้ที่ยังไม่ติดเชื้อได้** รวมถึงไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการยับยั้งการแพร่กระจายเชื้อจากผู้ที่ติดเชื้อไปยังบุคคลอื่นได้ ตามข้อมูลผลการศึกษาฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาในหลอดทดลองของสารสกัดฟ้าทะลายโจรและสารสำคัญ andrographolide ต่อเชื้อ SARS-CoV-๒ ด้วยวิธี Plaque reduction assay ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์และมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าสารสกัดฟ้าทะลายโจรออกฤทธิ์ฤทธิ์ยับยั้งการเพิ่มจำนวนของเชื้อไวรัสได้ แต่ผลทดสอบการยับยั้งการติดเชื้อของเซลล์ (cell protection test) โดย incubate สารทดสอบกับ Vero cells ก่อน infect ด้วยไวรัส พบว่า ทั้ง andrographolide และสารสกัดหยาบฟ้าทะลายโจร **ไม่มีฤทธิ์ในการยับยั้งการติดเชื้อ** SARS-CoV-๒[๒,๓]

๓. ขอทราบแนวทาง หรือวิธีการใช้ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจรตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงข้อจำกัดสำหรับการใช้ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจร

แนวทางการใช้สมุนไพรฟ้าทะลายโจรในผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ คือ พิจารณาใช้ฟ้าทะลายโจรในผู้ป่วยที่มีอาการน้อย ไม่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโควิด-๑๙ ที่รุนแรง (**ผู้ป่วยสีเขียว**) และไม่มีข้อห้ามต่อการใช้ โดยขนาดการใช้ คือ สารสกัดฟ้าทะลายโจร หรือผงสมุนไพรฟ้าทะลายโจรที่**เทียบเท่ากับปริมาณ andrographolide ขนาด ๑๘๐ มิลลิกรัมต่อวัน แบ่งรับประทาน ๓-๔ ครั้ง ติดต่อกัน ๕ วัน** โดยมีข้อจำกัดการใช้ ดังนี้[๔,๕]

ข้อห้ามใช้ในกรณี

๑) คนที่มีประวัติแพ้ยาฟ้าทะลายโจร

๒) หญิงตั้งครรภ์/อาจจะตั้งครรภ์ และหญิงที่ กำลังให้นมบุตร เพราะข้อมูลในทางทฤษฎี ชี้แนะว่าอาจมีผลต่อ uterine contraction และทารกผิดปรกติ

ข้อควรระวัง

๑) การใช้ร่วมกับยาลดความดัน อาจทำให้เกิดอาการหน้ามืดหรือเป็นลม จากภาวะความดันต่ำ

๒) การใช้ร่วมกับยาที่มีฤทธิ์ป้องกันการแข็งตัวของเลือด เช่น warfarin, aspirin และ clopidogrel เพราะอาจเสริมฤทธิ์กัน ทำให้เกิดภาวะเลือดไหลไม่หยุดหรือหยุดช้า

๓) ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคตับและไต เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลการปรับขนาดยาในผู้ป่วยโรคไต รุนแรงหรือโรคตับ

๔) ไม่ควรใช้ในเด็กเนื่องจากยังไม่มีข้อมูลการใช้สารสกัดฟ้าทะลายโจรขนาดสูงในเด็ก

ผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น

- (ที่พบบ่อย) ปวดท้อง ท้องเดิน คลื่นไส้ ใจสั่น เบื่ออาหาร เวียนศีรษะ (พบมากขึ้นเมื่อใช้ยาขนาดสูงหรือ นานเกิน)
- อาจเกิดลมพิษ หรือ anaphylaxis (พบน้อย)
- อาการไม่พึงประสงค์อาจเกิดจากยาอื่นที่ใช้ ร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

๑. Caceres, D. D., Hancke, J. L., Burgos, R. A., & Wikman, G. K. Prevention of common colds with Andrographis paniculata dried extract. A pilot double blind trial. Phytomedicine, ๑๙๙๗;๔(๒), ๑๐๑-๑๐๔.

๒. Phumiamorn S, Sapsutthipas S, Pruksakorn P, Trisiriwanich S. In vitro study on antiviral activity of Andrographis paniculata against COVID-๑๙. https://www.dmsc.moph.go.th/en/. ๒๐๒๐ (accessed ๑๓ June ๒๐๒๑).

๓. Sa-Ngiamsuntorn K, Suksatu A, Pewkliang Y, Thongsri P, Kanjanasirirat P, Manopwisedjaroen S, et al. Anti-SARS-CoV-๒ Activity of Andrographis paniculata Extract and Its Major Component Andrographolide in Human Lung Epithelial Cells and Cytotoxicity Evaluation in Major Organ Cell Representatives. J Nat Prod. ๒๐๒๑;๘๔:๑๒๖๑-๒๗๐. DOI:๑๐.๑๐๒๑/acs.jnatprod.๐c๐๑๓๒๔.

๔. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. แนวทางปฏิบัติทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙. http://dmsic.moph.go.th/index/detail/๘๕๑๘. ๒๕๖๔ (สืบค้น ๙ สิงหาคม ๒๕๖๔)

๕. กรมการแพทย์. แนวทางเวชปฏิบัติ การวินิจฉัย ดูแลรักษา และป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล ฉบับปรับปรุง วันที่๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ สำหรับแพทย์และบุคลากรสาธารณสุข. https://covid๑๙.dms.go.th/Content/Select_Landding_page?contentid=๑๙๖. ๒๕๖๔ (สืบค้น ๙ สิงหาคม ๒๕๖๔)